

Dato 22.08.2022
 Vår ref.: Mikal Kvamsdal
 Deres ref.: 22/5045

Høring – utkast til ny strategi for eID i offentlig sektor

Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter, vi har ca. 2 700 medlemsbedrifter med omtrent 59 000 årsverk over hele landet. Abelia har medlemmer innenfor blant annet IKT, konsulenttjenester, undervisning, forskning, frivillig sektor, kreative virksomheter og interesseorganisasjoner.

Vi takker for muligheten til å gi innspill på høringen om utkastet til ny strategi for eID i offentlig sektor.

Abelia støtter de overordnede målsetningene i den nye strategien knyttet til å redusere digitalt utenforskap, gi flere brukergrupper tilgang til digital ID og styrke robustheten i systemene. Vi har imidlertid merknader knyttet til enkelte av målene som er definert for å oppnå dette, særlig sett i sammenheng med den teknologiske og juridiske utviklingen vi ser fremover.

Merknader knyttet til sammenhengen mellom utkastet til strategi og EIDAS 2.0

Som departementet kjenner godt til vil revisjonen av det europeiske regelverket for eID (EIDAS 2.0) kunne legge viktige premisser for hvordan Norge regulerer bruken av eID fremover. Formålet med revisjonen er blant annet å gjøre det enklere å bruke eID på tvers av landegrenser i EU/EØS, så vel som å utvide omfanget av regelverket for å kunne ta inn over seg nye teknologiske løsninger som lagring av ulik dokumentasjon i samme elektroniske "lommebok". Selv om vi forventer at forslaget som nå foreligger vil bli justert i større eller mindre grad før et eventuelt vedtak, mener vi likevel at en ny strategi for eID i større grad burde vært rettet inn sannsynlig utvikling som følge av EIDAS 2.0.

Merknader knyttet til konkurransesituasjonen og samarbeidet offentlig-privat

Som departementet selv uttrykker i høringsnotatet har samarbeidet mellom privat og offentlig sektor vært en sentral faktor for at eID-strategien fra 2008 har lyktes, og har sørget for at vi har god utbredelse av eID og høy grad av digitale tjenester i offentlig sektor i Norge i dag. Abelia synes derfor det er merkelig at departementet nå vil vurdere å utvikle en ny løsning for eID på nivå høyt i direkte konkurranse med private aktører, og dermed skrote dette samarbeidet. Departementet oppgir at årsaken til at dette skal vurderes er hensyn til at mange brukere av ulike grunner ikke har tilgang til dagens markedsbaserte eID-er, offentlig sektors sårbarhet og dagens konkurransesituasjon.

Abelia kan ikke se at disse hensynene taler for utvikling av en offentlig løsning for eID i konkurranse med de etablerte aktørene ettersom, og opplever ikke at det er utredet hvordan utvikling av en slik løsning på noen måte vil bidra til å styrke noen av punktene over.

Hensynet til at mange brukere ikke har tilgang til dagens eID-løsninger

Departementets behovsanalyser viser at særlig eldre, hjelpetrengende og ikke-digitale brukere, unge mellom 12 og 15 år, samt utenlandske borgere, herunder studenter, andre lands diplomater som tjenestegjør i Norge, samt asylsøkere har visse utfordringer knyttet til å anskaffe eID i dag. I tillegg har enkelte i disse gruppene utfordringer med bruk av eID, selv om de skulle få anskaffet dette.

Utfordringer knyttet til bruk handler i stor grad om manglende digital kompetanse, fysiske funksjonsnedsettelser som gjør vanskeliggjør bruk av digitale verktøy eller språkutfordringer. Dette er utfordringer som en eID utviklet av offentlig sektor nødvendig vil løse. Opplæringstiltak for eldre i bruk av digitale verktøy og informasjon fra det offentlige tilgjengelig på flere språk er imidlertid tiltak som kan imidlertid avhjelpe situasjonen, og standardutvikling for digital ID-kontroll vil utvilsomt gjøre det lettere for flere å skaffe til veie elektronisk ID.

Ved anskaffelse av eID for overnevnte grupper, synes det i hovedsak å være tre barrierer: mangel på steder brukerne kan verifiseres, mangel på relevant dokumentasjon for verifisering, samt vurdering av brukernes egnethet. Dette er komplekse problemstillinger vil kreve flere målrettede tiltak. Dette er imidlertid tiltak som kan og bør gjennomføres uavhengig av hvem som leverer eID-løsninger. Opprettelsen av et vergemålsregister vil kunne gi etablerte aktører sikkerhet i møte med enkelte av disse situasjonene, og Abelia mener dette er et fornuftig tiltak. Videre vil opprettelsen av en tredje nummeridentifikator kunne gjøre det mulig å utstede eID til flere, gitt at denne er knyttet til en entydig identifikasjon av brukeren. Ved opprettelse av standarder for digital ID-kontroll, vil også dagens aktører kunne utstede eID raskere og til langt flere. Samtidig vil internasjonale standarder for eID og krav i EIDAS 2.0 for godkjenning av utenlandske eID i stor grad fjerne barrierene for EØS-brukere. Abelia ser det som sannsynlig at den digitale utviklingen også vil gjøre det mulig å godkjenne tredjelands eID-løsninger på sikt.

Til vurdering av brukernes egnethet for bruk av eID synes utfordringene i hovedsak å være knyttet til at BankID-løsningen som i dag har størst markedsandel i hovedsak anskaffes ved opprettelse av kundeforhold i bank. Dette er en løsning som sannsynligvis har spart offentlig sektor for store utgifter, og gitt økt brukertilfredshet for brukere som kan benytte samme eID på både offentlige og private tjenester. Samtidig vil digital ID-kontroll kunne øke sikkerheten i dette systemet, gjennom at dem som av ulike årsaker ikke får utstedt BankID i bankens lokaler har mulighet til å ta i bruk andre løsninger eller få en annen vurdering. Dette er tiltak som kan bidra til å øke konkurransen, sikre flere brukere tilgang og sikre bedre samarbeid mellom offentlig og privat sektor. Vi kan imidlertid ikke se noen argumenter for at dette skulle tvinge frem utvikling av en ny eID-tjeneste.

Abelia opplever at utfordringene for brukere som i dag ikke har eID er komplekse, og vil kreve målrettede tiltak på flere områder. Vi anbefaler derfor en separat og mer detaljert vurdering av ulike tiltak for å inkludere flere brukere i digitale tjenester fra offentlig sektor, fremfor en vurdering med utgangspunkt i en enkelt løsning.

Dagens konkurransesituasjon og offentlig sektors sårbarhet

Departementet skriver i høringsnotatet at *"gitt dagens utbredelse av BankID, Commfides og Buypass, har BankID en dominerende markedsposisjon"* og at dette kan innebære en viss risiko i forhold til robusthet og sikkerhet. Abelia er enig i dette, men mener opprettelse av en konkurrerende løsning fra det offentlige selv i stor grad vil bidra til å sementere dette markedsbildet, og på sikt kan risikere å øke sårbarheten. Dette fordi en offentlig eID-løsning i hovedsak vil konkurrere med Commfides og Buypass, og samtidig redusere insentivene for nye aktører til å etablere seg. Ettersom BankID uansett brukes av omtrent alle som har en norsk bankkonto, er det nærliggende å tenke at denne løsningen fortsatt vil være i utstrakt bruk, og Abelia kan ikke se at et offentlig alternativ som ikke kan brukes med tjenester som Vipps og nettbank vil være et naturlig alternativ. Dette betyr at det først og fremst er aktørene som leverer produkter som brukes som reserveløsninger, som løsninger for spesifikke applikasjoner/tjenester eller for spesielle brukergrupper som risikerer å bli utkonkurrert av en offentlig løsning. Det er nærliggende å tenke, gitt den teknologiske utviklingen de siste år kombinert med ny regulering, at eksisterende eller nye aktører kan bidra med innovative løsninger på tvers av landegrenser og offentlige og private tjenester. Dette vil i så fall kunne bidra til å bedre sikkerheten i systemene så vel som konkurransesituasjonen, men med en offentlig konkurrent vil det for slike løsninger være få insentiver til å innrette seg mot norsk offentlig sektor. Utviklingen av en offentlig løsning for eID på nivå høyt vil derfor etter vårt syn sementere dagens konkurransesituasjon ytterligere. En slik løsning kan også føre til at nye innovative løsninger og tjenester som kan brukes på tvers av applikasjoner og sektorer vil være lite tilpasset norsk offentlig sektor.

Konklusjon

Vår oppsummerte vurdering er at departementets overordnede målsetninger for en ny strategi for elektronisk ID er gode, men at spesielt tiltaket knyttet til opprettelsen av en offentlig eID på nivå høyt risikerer å undergrave disse målsetningene. En slik utvikling vil bidra til betydelige etableringshindre og svekke konkurransen i markedet, svekke innovasjonen og være svært kostnadskrevende å utvikle og opprettholde. Nye reguleringer og teknologisk utvikling tilsier dessuten at brukere fremover i større grad vil forvente å kunne bruke "lommebøker" hvor eID kun er én av flere komponenter, og kunne bruke en slik tjeneste på tvers av offentlig, privat og ideell sektor, på tvers av landegrenser. Utviklingen av en ny norsk offentlig eID fremstår i denne sammenhengen som et tiltak som kan virke mot sin hensikt. Abelia anbefaler at departementet i en eventuell ny strategi fokuserer på rimeligere tiltak med større effekt, som utvikling av standarder for digital ID-kontroll, utvikling av informasjonsmateriell til grupper som havner utenfor og digital opplæring.

På vegne av Abelia,

Mikal Kvamsdal
Næringspolitisk rådgiver, teknologi og digitalisering